

**LEWENSVAAARDIGHEDE: 'n
BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR VROEË
VOLWASSENES**

deur

GERTRUDE MADELEINE NOLTE

**Voorgelê ter vervulling van 'n deel van die
vereistes vir die graad**

DOCTOR PHILOSOPHIAE IN MAATSKAPLIKE WERK

in die

FAKULTEIT GEESTESWETENSKAPPE

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

MEI 2002

DANKBETUIGINGS

My opregte dank en waardering teenoor die volgende persone vir hulle onontbeerlike bydrae tot die voltooiing van die studie:

- Dr. Rina Delport, my studieleier vir die bekwame, professionele leiding en aanmoediging wat sy deurgaans verskaf het.
- Die personeel van die Afdeling Studente-ondersteuning aan die Universiteit van Pretoria vir hulle hulp en ondersteuning.
- Mevv. E Mauer en J Coetzee vir die statistiese verwerking van die navorsingsdata.
- Die respondente. Sonder hulle bereidwilligheid sou hierdie studie nie moontlik gewees het nie.
- My gesinslede, Werner, Issie, Heinrich, Kim, Reinhardt en Narista wat my gemotiveer en onderskraag het.
- My man Francois, vir sy reuse aandeel ten opsigte van die tikwerk, tegniese versorging asook die voortdurende aanmoediging en persoonlike opoffering.
- My skoonmoeder Patty, vir haar ondersteuning en entoesiasme. Ek is jammer dat sy nie in die vreugde van die voltooide studie kon deel nie.
- My Hemelse Vader wat aan my die krag, genade en vermoëns geskenk het om hierdie studie tot Sy eer en tot verryking van my medemens aan te pak en deur te voer.

OPGEDRA AAN:

Francois, Ma Patty en my gesin.

SAMEVATTING

TITEL:

Lewensvaardighede: 'n Bemagtigingsprogram vir vroeë volwassenes

deur

GERTRUDE MADELEINE NOLTE

Promotor :

Dr. C S L DELPORT

Departement: Maatskaplike Werk

Graad: D-Phil

Die vroeë volwassene is 'n individu tussen die ouderdom van +/- 18 tot 25 jaar, wat sy skoolopleiding voltooi of byna voltooi het en homself op die een of ander wyse verder bekwaam of alternatiewelik tot die arbeidsmark toetree.

Die vroeë volwassene is besig met 'n uitsorteerproses "op-pad-na volwassenskap". Die individu word gekonfronteer met verskillende behoeftes, probleme en uitdagings, eie en uniek aan die lewensfase waarin die vroeë volwassene hom bevind.

Vroeë volwassenskap is 'n dinamiese lewensfase met transissie as kenmerk, wat eindig as die individu die opvoedkundige-, beroeps-, seksuele-, sosiale-, en

ideologiese verpligtinge grotendeels bemeester het en kan dus nie rigied aan 'n spesifieke ouderdom gekoppel word nie.

Eksterne faktore op sosiale-, ekonomiese-, en politieke terrein verg 'n al groter vaardigheid van die vroeë volwassene, waaraan nie aandag gegee word nie. 'n Groot persentasie van die vroeë volwassenes het ook nie die geleentheid om hierdie vaardighede aan te leer nie. Die individu benodig dus meer as net akademiese vaardighede, en 'n gestruktureerde, wetenskaplik gefundeerde lewensvaardigheidsprogram vir die vroeë volwassene het nie bestaan nie.

Kenmerkend van die vroeë volwasse lewensfase is die bemeestering van fundamentele lewensvaardighede naamlik die vorming en vestiging van 'n self-persepsie, asook interpersoonlike verhoudings.

Terselfdertyd vereis vroeë volwassenheid die bemeestering van lewensbelangrike keuses soos dié van 'n beroep, 'n lewensmaat en effektiewe persoonlike bestuur.

Verskeie toepaslike lewensvaardighede vanuit 'n wye spektrum is geïdentifiseer, die bemagtigingsproses is gedefinieer en volgens die vyf fase DASIE implementeringsmodel bespreek.

Die vernaamste bemagtigingstrategieë soos effektiewe probleemoplossing, besluitneming en aktiewe leer, inoefening en vernuwing is vervolgens in besonderhede bespreek.

'n Lewensvaardigheidsprogram vir die vroeë volwassene is volgens die teoretiese model van Rothman & Thomas ontwerp. 'n Deeglike literatuurstudie, die bydra van internasionale en nasionale kenners, asook die toepassing van die navorsers se bewese praktykervaring het hierdie proses voorafgegaan.

Belangrike elemente in programontwikkeling is geïdentifiseer en bespreek, asook die tradisionele en geïntegreerde rolle van die maatskaplike werker as professionele begeleier. Die onderskeie vaardighede waaroor die professionele begeleier of maatskaplike werker behoort te beskik, is in besonderhede bespreek.

'n Lewensvaardigheidsprogram vir die vroeë volwassene is ontwerp en inhoudelik beskryf. Die program bestaan uit ses sessies wat elk aan 'n spesifieke tema gewy is. Bestaande en nuut ontwikkelde sessiemateriaal is as hulpmiddels aangewend.

Die implementering van die lewensvaardigheidsprogram het geskied deur middel van die kwasi-eksperimentele eengroep-voortoets-natoets ontwerp, wat voorafgegaan is deur 'n vooronderzoek. Tydens die voor- en natoets is gebruik gemaak van twee gestandaardiseerde metingsinstrumente naamlik die Selfpersepsieskaal en die Psigososiale Funksionering Inventaris.

Eersgenoemde metingsinstrument het die selfpersepsie van die vroeë volwassene gemeet in terme van innerlike sekuriteit, selfbestuur en selfwaarde. Die Psigososiale Funksionering Inventaris bestaande uit die Innerlike Interaksie Skaal en Gedragskaal, het 3 konstrunkte in die positiewe funksioneringsarea naamlik bereikingsgerigtheid, tevredenheid, verwagtinge gemeet asook 3 konstrunkte in die negatiewe psigososiale funksioneringsarea naamlik frustrasie, spanning en hulpeloosheid.

Die navorsingsdata is kwantitatief verwerk en die resultate het aangetoon dat die lewensvaardigheidsprogram ter bemagtiging van die vroeë volwassene, suksesvol ontwikkel, geïmplementeer en geëvalueer is.

SUMMARY

TITLE:

Life skills: an Empowerment programme for young adults

by

GERTRUDE MADELEINE NOLTE

Promoter

DR. C S L DELPORT

Department: Social Work

Degree: D-Phil

The young adult can be defined as an individual between the age of +/- 18 and 25 years, who completed his school education or is in the process of doing so. Subsequently the individual is also in the process to further his studies or to embark into the open labour market.

The early adult finds himself in the "sorting out process" towards adulthood. The individual is confronted with different needs, problems and challenges that is unique to the phase of early adulthood.

Early adulthood can be seen as a dynamic phase in the life of the individual with transition as characteristic, which ends as the individual masters his educational, occupational, sexual, social and ideological tasks. Early adulthood can therefore not be linked to a specific age group.

External social, economical and political factors require certain life skills and until now, no serious attention was given to early adulthood and its demands. Many young adults lack the opportunity to learn specific life skills and they also require more than academical skills. A structured, scientifically tested life skills programme, especially tailored for the needs of the young adult, does not exist.

Significant issues concerning young adulthood, are the fact that the individual first has to master fundamental life skills namely the establishing of a self-perception and interpersonal relationships.

At the same time it is required of the young adult to make decisions about most important life choices like the choice of a career, a marital partner and effective personal management.

A number of life skills were identified, the empowering process was defined and discussed in accordance with the five phase DASIE model.

The most important empowerment strategies, like effective problem solving, decision making and active learning, renewal and exercising, was discussed in detail.

A life skills program especially designed for the young adult was developed according to the theoretical model of Rothman and Thomas. A comprehensive literature study, the contributions of international and national expertise as well as the practice experience of the researcher, was done in advance.

Important elements of programme development as well as the traditional and integrated roles of the social worker were identified and discussed. The various specific skills that are required of the social worker were also discussed.

A life skills programme for young adults was developed and the content discussed. The programme consisted of six sessions, each with a specific theme. Existing and new developed programme material was applied during the sessions.

The implementation of the life skills programme was done by using the “kwasi-experimental” one-group pretest-posttest design with a pilot test before hand.

During the pre- and post test, two standardized measuring scales were applied, namely the Self-Perception Scale and the Psychosocial Functioning Inventory.

The Self-Perception scale measures inner security, self management and self worth. The Psychosocial Functioning Inventory consisting of the Inner Interaction Scale and Behavior Scale measured the 3 constructs in the positive functioning area namely goal orientation, satisfaction as well as the negative psychosocial functioning areas namely frustration, stress and helplessness.

The research data was processed by ways of a quantitative manner and the results indicated that the life skills programme to empower young adults was successfully developed, implemented and evaluated.

SLEUTELTERME

1. Lewensvaardighede
Life skills
2. Bemagtiging
Empowerment
3. Vroeë volwassene
Young adult
4. Fundamentele lewensvaardighede
Fundamental life skills
5. Instaatstellende strategieë
Empowering strategies
6. Lewensvaardigheidsprogram
Life skills programme
7. Programontwikkeling
Programme development
8. Professionele rolle
Professional roles
9. Selfpersepsie
Self perception

10. Psigososiale funksionering

Psychosocial Functioning

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1: UITEENSETTING VAN DIE STUDIE	1
1.1 Inleiding	1
1.2 Motivering vir die keuse van 'n onderwerp	2
1.3 Probleemformulering	3
1.4 Doel van hierdie studie	4
1.4.1 Doelstelling	4
1.4.2 Doelwitte	4
1.5 Hipotese en subhipoteses van die studie	5
1.6 Navorsingsbenadering	8
1.7 Soort navorsing	9
1.8 Navorsingsontwerp	13
1.9 Navorsingsprosedures en werkwyses	15
1.10 Vooronderzoek	15
1.10.1 Literatuurstudie	15
1.10.2 Konsultasie met kundiges	16
1.10.3 Uitvoerbaarheid van die ondersoek	17
1.10.4 Die toetsing van die intervensieprogram	19
1.11 Omskrywing van universum, populasie afbakening van die steekproef en wyse van steekproefneming	18
1.12 Etiese kwessies	20
1.12.1 Skade aan eksperimentele respondente	21
1.12.2 Ingeligte toestemming	21
1.12.3 Misleiding van respondente	22
1.12.4 Skending van privaatheid	22
1.12.5 Handelinge en bevoegdheid van navorser	23
1.12.6 Vrstelling en publikasie van bevindinge	23

1.12.7	Herstel van respondente	23
1.13	Definisies van hoofkonsepte	24
1.13.1	Vroeë volwassene	24
1.13.2	Bemagtiging	25
1.13.3	Lewensvaardighede	25
1.13.4	Lewensvaardigheidsprogram	26
1.13.5	Selfpersepsie	27
1.13.6	Psigososiale funksionering	29
1.13.7	Professionele begeleier	33
1.14	Leemtes en probleme wat tydens die studie ervaar is	34
1.15	Indeling van die navorsingsverslag	35

HOOFSTUK 2: VROEë VOLWASSENHEID AS 'n LEWENSFASE

38

2.1	Inleiding	38
2.2	Definiëring van vroeë volwassenheid	40
2.2.1	Historiese oorsig	40
2.2.2	Konseptualisering deur verskeie outeurs	43
2.2.3	Samevatting	46
2.3	Die ontwikkelingsareas van die vroeë volwassene	50
2.3.1	Fisiese- en geslagsontwikkeling	51
2.3.1.1	Groei en veroudering	51
2.3.1.2	Belangrikheid van fisiese eienskappe	52
2.3.1.3	Liggaamskonsep	53
2.3.1.4	Reaksies op fisiese karaktereienskappe	53
2.3.1.5	Hormone en gedrag	54

2.3.1.6	Biologiese verandering en volwassewording	54
2.3.1.7	Die invloed van hormone in fisiese- en geslagsontwikkeling	54
2.3.1.8	Fisiese hoogtepunte en agteruitgang van die vroeë volwassene	55
2.3.2	Emosionele- en sosiale ontwikkeling van die vroeë volwassene	57
2.3.2.1	Emosionele ontwikkeling	57
2.3.2.2	Emosies wat deur die vroeë volwassene ervaar word	58
2.3.2.3	Sosiale ontwikkeling van die vroeë volwassene	61
2.3.3	Kognitiewe ontwikkeling van die vroeë volwassene	62
2.3.3.1	Die denkproses van die vroeë volwassene en sosialisering	64
2.3.3.2	Egosentrisme	65
2.3.3.3	Selfaktualiseringskreatiwiteit	66
2.3.4	Morele en godsdienstige ontwikkeling van die vroeë volwassene	66
2.3.4.1	Morele ontwikkeling en waardes	67
2.3.4.2	Godsdiens	68
2.3.4.3	Die onderskeid tussen morele standarde, waardes en ideale	69
2.3.4.4	Versoekings (Morele transgressie)	70
2.3.4.5	Faktore wat morele ontwikkeling beïnvloed	71
2.4	Fundamentele lewensvaardighede van vroeë volwassenheid	73
2.4.1	Omskrywing van lewensvaardighede	74
2.4.2	Behoeftes van die vroeë volwassene in terme van lewensvaardighede	76

2.4.3	Die vorming en vestiging van selfpersepsie as eerste fundamentele lewensvaardigheid tydens vroeë volwassenheid	79
2.4.3.1	Die bewuswording van liggaam as vorming van self-persepsie	80
2.4.3.2	Selfagting as bydraer tot selfpersepsie	81
2.4.3.3	Die ontwikkelingsproses van selfpersepsie	81
2.4.3.4	Gevoelens as deel van die vorming van selfpersepsie	84
2.4.3.5	Persoonlike faktore wat die vorming van selfpersepsie beïnvloed	85
2.4.3.6	Sosiale faktore as deel van die vorming van selfpersepsie	87
2.4.4	Die vorming en vestiging van interpersoonlike verhoudings as fundamentele lewensvaardigheid tydens vroeë volwas-senheid	89
2.4.4.1	Inleiding	89
2.4.4.2	Definiëring van kommunikasie	85
2.4.4.3	Wyses van kommunikasie	90
2.4.4.4	Gesinsverhoudinge as faktor in die vorming en vestiging van interpersoonlike verhoudings	96
2.4.4.5	Die portuurgroep se invloed op die vorming en vestiging van interpersoonlike verhoudings	100
2.4.4.6	Verhoudings met die teenoorgestelde geslag	103
2.5	Spesifieke lewenskeuses tydens vroeë volwassenheid as lewensfase	106
2.5.1	Die keuse van 'n beroep	107
2.5.2	Die keuse van 'n lewensmaat	113
2.5.2.1	Huweliksvoorbereiding en huweliksbegeleiding	116
2.5.2.2	Faktore wat die keuse van 'n lewensmaat beïnvloed	121

2.5.3	Keuse tot effektiewe persoonlike bestuur	124
2.5.3.1	Dimensies van persoonlike bestuur	125
2.5.3.2	Die bestuur van mense	131
2.5.3.3	Die proses van effektiewe mensbestuur	132
2.5.3.4	Effektiewe tydsbestuur	140
2.5.3.4.1	Sleuteltake ten opsigte van effektiewe tydsbestuur	147
2.5.3.5	Sport, vryetydsbesteding en oefening	150
2.5.3.6	Effektiewe stresbestuur	153
2.5.3.6.1	Stres as verskynsel	153
2.5.3.6.2	Oorsake van stres	155
2.5.3.6.3	Die reaksie op stres	161
2.5.3.6.4	Die hantering van stres	162
2.6	Samevatting	166

HOOFTUK 3: DIE BEMAGTIGING VAN DIE VROEë VOLWASSENE DEUR INSTAATSTELLENDEN LEWENS- VAARDIGHEIDSTRATEGIEë

3.1	Inleiding	167
3.2	Omskrywing van die konsep bemagtiging	169
3.3	Die aanleer van lewensvaardighede ter bemagtiging van die vroeë volwassene	172
3.3.1	Omskrywing van vaardighede en lewensvaardighede	173
3.3.2	Soorte lewensvaardighede	175
3.3.3	Positiewe faktore wat 'n rol speel in die aanleer van lewensvaardighede	187

3.3.3.1	Die onderlinge integrasie tussen denke, gevoel en aksie as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	188
3.3.3.2	Selfpersepsie as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	190
3.3.3.3	Die neem van persoonlike verantwoordelikheid as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	191
3.3.3.4	Die aanwesigheid van ondersteuningsnetwerke as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	192
3.3.3.5	Verandering, selfontwikkeling en leer as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	193
3.3.3.6	Waarneming as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	195
3.3.3.7	Die waarneem van gevolge as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	195
3.3.3.8	Voorbeeld en modulering as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	196
3.3.3.9	Aksie/doen as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	196
3.3.3.10	Konsolidering van vaardighede as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	197
3.3.3.11	Selfontwikkeling as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	197
3.3.3.12	Instruksie en selfinstruksie as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	198
3.3.3.13	Inligting en geleentheid as faktor in die aanleer van lewensvaardighede	198
3.3.2	Negatiewe faktore wat 'n rol speel in die aanleer van lewensvaardighede	199
3.3.4.1	Angstigheid en wantroue as negatiewe faktore in die aanleer van lewensvaardighede	199
3.3.4.2	Die instandhouding van persoonlike swakhede as negatiewe faktor in die aanleer van lewensvaardighede	200
3.3.4.3	Onrealistiese persoonlike reëls as negatiewe faktor in die	

	aanleer van lewensvaardighede	200
3.3.4.4	Onakkurate persepsie van die self as negatiewe faktor in die aanleer van lewensvaardighede	201
3.3.4.5	Vrees vir verandering as negatiewe faktor in die aanleer van lewensvaardighede	201
3.3.4.6	Onveranderde omgewingsomstandighede as negatiewe faktor in die aanleer van lewensvaardighede	202
3.3.5	Die aanleer van lewensvaardighede: 'n Vyf fase strategie (DASIE)	202
3.3.5.1	Fase 1: Ontwikkel die vertrouenshouding. Identifiseer en klarifiseer probleme en behoeftes	203
3.3.5.2	Fase 2: Die assessering van die probleme en behoeftes en die herdefiniëring van vaardighede	205
3.3.5.3	Fase 3: Die formulering van werkbare doelwitte en intervensies	206
3.3.5.4	Fase 4: Intervensie met die oog op die ontwikkeling van selfhelpvaardighede	207
3.3.5.5	Fase 5: Terminering en konsolidering van selfhelpvaardighede	208
3.3.6	Benutting van die DASIE model tydens die implementering van die lewensvaardighedsprogram	212
3.4	Strategieë en instaatstellende aktiwiteite ter bemagtiging van die vroeë volwassene	214
3.4.1	Besluitneming as strategie in die bemagtigingsproses	214
3.4.1.1	Fase 1: Die insameling van inligting	215
3.4.1.2	Fase 2: Die analisering en prosesering van inligting	216
3.4.1.3	Fase 3: Die neem van 'n besluit om 'n keuse te maak	217
3.4.1.4	Die evaluering van die individu se besluitnemings-	

	proses	220
3.4.2	Probleemoplossing as strategie in die bemagtigingsproses	221
3.4.2.1	Die verloop van die probleemoplossende proses	222
3.4.2.2	Die voordele van die bemeestering van probleem- oplossende vaardighede	223
3.4.2.3	Die beginsels van die probleemoplossende proses	224
3.4.2.4	Die bestuur en interaksie van 'n sisteem gedurende 'n effektiewe probleemoplossende proses	225
3.4.2.5	Stappe ten einde effektiewe probleemoplossing toe te pas	226
3.4.3	Die proses van eksperimentele leer, inoefening en vernuwing as strategie in die bemagtigingsproses van die vroeë volwassene	228
3.4.3.1	Eienskappe van die proses van eksperimentele leer	230
3.4.3.2	Die proses van die eksperimentele leersiklus	231
3.4.3.3	Selfmonitering as deel van die eksperimentele leer- proses	234
3.5	Samevatting	235

HOOFSTUK 4: DIE ONTWIKKELING VAN 'n LEWENS- VAARDIGHEIDSPROGRAM VIR DIE VROEË VOLWAS- SENE

238

4.1	Inleiding	238
4.2	Die proses van programontwikkeling volgens Rothman & Thomas se model	238
4.2.1	Die fases en aksiestappe van die model van Rothman	

& Thomas	240
4.2.1.1	Fase 1: Probleemanalise en projekbeplanning 240
4.2.1.2	Fase 2: Insameling van data en sintesevorming 247
4.2.1.3	Fase 3: Ontwerp van program 250
4.2.1.4	Fase 4: Vroeë ontwikkeling en voorlopige toetsing 251
4.2.1.5	Fase 5: Evaluasie en gevorderde ontwikkeling 256
4.2.1.6	Fase 6: Disseminasie 258
4.3	Belangrike elemente in programontwikkeling 261
4.3.1	Programmonitering 261
4.3.2	Impak of uitkoms van die program 264
4.3.3	Koste effektiwiteit van die program 264
4.3.4	Evalueerbaarheid van die program (Benuttingsevaluering) 265
4.4	Die professionele begeleier 268
4.4.1	Die belangrikheid van die ondersteunende verhouding (Counselling relationship) 269
4.4.2	Die hervatting van die ondersteunende verhouding en "opvangvaardighede" 269
4.4.3	Die daarstelling van sessievaardighede 271
4.4.4	Gespreksvaardighede waaroor die professionele begeleier moet beskik 272
4.4.5	Demonstreringsvaardighede waaroor die professionele begeleier moet beskik 277
4.4.6	Afrigtingsvaardighede/opleidingsvaardighede ("Coaching skills") waaroor die professionele begeleier moet beskik 277
4.5	Die rol van die maatskaplike werker as professionele begeleier in die lewensvaardigheidsprogram 281
4.5.1	Inleiding 281

4.5.2	Die tradisioneel vakkundige rolle van die maatskaplike werker as professionele begeleier in die lewensvaardigheidsprogram	282
4.5.2.1	Die rol van die gids ("Broker/guide")	283
4.5.2.2	Die rol van die instaatsteller/fasiliteerder ("Enabler /facilitator")	284
4.5.2.3	Die rol van die deskundige ("Expert")	286
4.5.2.4	Die rol van die beplanner	287
4.5.2.5	Die rol van die organiseerder	288
4.5.2.6	Die rol van die aanmoediger/motiveerder	289
4.5.2.7	Die rol van die opvoeder	290
4.5.3	Die geïntegreerde rol van die maatskaplike werker as professionele begeleier in die lewensvaardigheidsprogram	291
4.6	Samevatting	295

HOOFSTUK 5: DIE LEWENSWAARDIGHEIDSPROGRAM VIR VROEË VOLWASSENES

297

5.1	Inleiding	297
5.2	Die oogmerke van die lewensvaardigheidsprogram	297
5.3	Die inhoud van die lewensvaardigheidsprogram	298
5.4	Samevatting	307

HOOFSTUK 6: DIE NAVORSINGSMETODOLOGIE VAN DIE STUDIE

329

6.1	Inleiding	329
6.2	Navorsingsdoelstelling en probleemstelling	329
6.3	Navorsingsontwerp	331

6.3.1	Eengroep-voortoets–natoets ontwerp	331
6.3.2	Uitvoering van eengroep – voortoets – natoets ontwerp	333
6.3.2.1	Voortoets	333
6.3.2.2	Natoets	336
6.4	Die vooronderzoek	338
6.4.1	Eerste implimenteringsprosedure van die voor- onderzoek	338
6.4.2	Tweede implimenteringsprosedure van die voor- onderzoek	339
6.5	Samevatting	339
	HOOFTUK 7: EMPIRIESE BEVINDINGE	341
7.1	Inleiding	341
7.2	Biologiese inligting van respondente	341
7.2.1	Ouderdom van respondente	342
7.2.2	Geslag van respondente	342
7.2.3	Taalvoorkeur van respondente	343
7.2.4	Studierigting van respondente	343
7.3	Empiriese resultate	344
7.3.1	Selfpersepsieskaal (SPS)/Self-Perception Scale	349
7.3.2	Die Psigososiale Funksionering Inventaris (IIS & GBS)/ Psychosocial Functioning Inventory	351
7.3.2.1	Positiewe funksioneringsareas van die Psigososiale Funksionering Inventaris (IIS en GBS)	351
7.3.2.2	Negatiewe funksionerings areas van die Psigososiale	

Funksionering Inventaris (IIS en GBS)	360
7.4 Samevatting	370
HOOFTUK 8: ALGEMENE SAMEVATTING, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS	372
8.1 Inleiding	372
8.2 Hoofstuk 1: Algemene inleiding en uiteensetting van die studie	373
8.2.1 Samevatting	373
8.2.2 Gevolgtrekkings	376
8.2.3 Aanbevelings	378
8.3 Hoofstuk 2: Vroeë volwassenheid as lewensfase	378
8.3.1 Samevatting	378
8.3.2 Gevolgtrekkings	380
8.3.3 Aanbevelings	382
8.4 Hoofstuk 3: Die bemagtiging van die vroeë volwassene deur instaatstellende lewensvaardigheidstrategieë	382
8.4.1 Samevatting	382
8.4.2 Gevolgtrekkings	384
8.4.3 Aanbevelings	384
8.5 Hoofstuk 4: Die ontwikkeling van 'n lewensvaardigheidsprogram vir vroeë volwassenes	386
8.5.1 Samevatting	386
8.5.2 Gevolgtrekkings	388
8.5.3 Aanbevelings	391

8.6	Hoofstuk 5: die lewensvaardigheidsprogram vir vroeë volwassenes	392
8.6.1	Samevatting	392
8.6.2	Gevolgtrekkings	393
8.6.3	Aanbevelings	394
8.7	Hoofstuk 6: Navorsingsmetodologie	395
8.7.1	Samevatting	395
8.7.2	Gevolgtrekking	397
8.7.3	Aanbevelings	397
8.8	Hoofstuk 7: Empiriese bevindinge	399
8.8.1	Samevatting	398
8.8.2	Gevolgtrekkings	399
8.8.3	Aanbevelings	401
8.9	Toetsing van doelstelling en doelwitte	402
8.9.1	Doelstelling	402
8.9.2	Doelwitte	402
8.10	Toetsing van navorsingshipotese en subhipoteses	404
8.10.1	Die navorsingshipotese en subhipoteses	404
8.10.2	Gevolgtrekking	407
8.11	Die waarde van die navorsing vir die studieveld	408
8.12	Die waarde van die navorsing vir maatskaplike werk	408
8.13	Die waarde van die navorsing vir die navorser	409
8.14	Slotopmerking	410

FIGURE

Figuur 1	Intervensienavorsing	11
Figuur 2	Vroeë volwassenheid as lewensfase	49
Figuur 3	Die proses van skeiding of losmaak van ouers	99
Figuur 4	Covey se vier dimensies van effektiewe persoonlike bestuur	126
Figuur 5	Covey se tydsbestuur matrix	143
Figuur 6	Interaksie tussen denke, gevoel en aksie (optredes)	189
Figuur 7	Die proses van die eksperimentele leersiklus	232
Figuur 8	Fases van die model van Rothman & Thomas	239
Figuur 9	Studierigtings van respondente	343
Figuur 10	Intervalverbetering van konstruk: Innerlike sekuriteit op die SPS	347
Figuur 11	Intervalverbetering van konstruk: Selfwaarde op die SPS	349
Figuur 12	Intervalverbetering van konstruk: Bereikingsgerigtheid Innerlike Interaksie op die PFI	354
Figuur 13	Intervalverbetering van konstruk: Tevredenheid (IIS) Innerlike Interaksie op die PFI	356
Figuur 14	Intervalverbetering van konstruk: Verwagtinge (IIS) Innerlike Interaksie op die PFI	358
Figuur 15	Intervalverbetering van konstruk: Spanning (IIS) Innerlike Interaksie op die PFI	364
Figuur 16	Intervalverbetering van konstruk: – Hulpeloosheid (IIS) Innerlike Interaksie op die PFI	366

TABELLE

Tabel 1	Tydperk van adolessensie	39
Tabel 2	Verskille tussen die tradisionele- en moderne huwelik	114
Tabel 3	Noodsaaklike lewensvaardighede ter bemagtiging van die vroeë volwassene	186
Tabel 4	Die DASIE – Vyf fase model vir die aanleer van lewensvaardighede	210
Tabel 5	Ouderdom van respondente	342
Tabel 6	Geslag van respondente	342
Tabel 7	Taalvoorkeur van respondente	343
Tabel 8	Intervalverbetering van respondente se totale selfpersepsie	346
Tabel 9	Intervalverbetering van konstruk: selfbestuur van SPS Skaal	348
Tabel 10	Persentasie verbetering van die drie SPS konstrunkte en totale selfpersepsie	350
Tabel 11	Intervalverbetering van al die konstrunkte van die respondente se positiewe funksioneringsareas (Bereikingsgerigtheid, tevredenheid en verwagting)	353
Tabel 12	Intervalverbetering van die konstruk: Bereikingsgerigtheid (GBS) (Gedrag)	355
Tabel 13	Intervalverbetering van die konstruk: Tevredenheid (GBS) (Gedrag)	357
Tabel 14	Intervalverbetering van die konstruk: Verwagtinge (GBS) (Gedrag)	359
Tabel 15	Intervalverbetering van die respondente se totale negatiewe funksioneringsareas (Spanning, Hulpeloosheid en Frustrasie)	361
Tabel 16	Intervalverbetering van die konstruk: Frustrasie (IIS) (Innerlike interaksie)	362
Tabel 17	Intervalverbetering van die konstruk: Frustrasie (GBS) (Gedrag)	363
Tabel 18	Intervalverbetering van die konstruk: Spanning	

	(GBS) (Gedrag)	365
Tabel 19	Intervalverbetering van die konstruk: Hulpeloosheid	
	(GBS) (Gedrag)	367
Tabel 20	Persentasieverbetering van die Psiososiale Funksio- nering Inventaris: Positiewe en negatiewe funksio- neringareas en konststrukte	368

BYLAE

Bylae 1	Selfbeeld vraelys van Hudson	310
Bylae 2	Positiewe herdefiniëring van die self	313
Bylae 2	Temperamentsvraelys	314
Bylae 4	Tydsbestuur- en beplanning	322
Bylae 5	Komponente van 'n verhouding	325
Bylae 6	Effektiewe besluitneming	327
Bylae 7	Effektiewe probleemoplossing	328

Bylae A van navorsingsverslag :	A1 – Selfpersepsieskaal
	A2 - Psigososiale Funksionering Inventaris